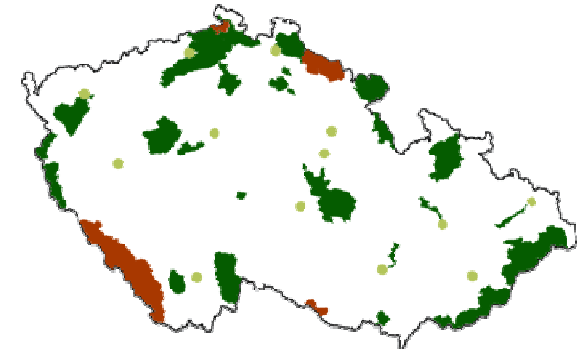
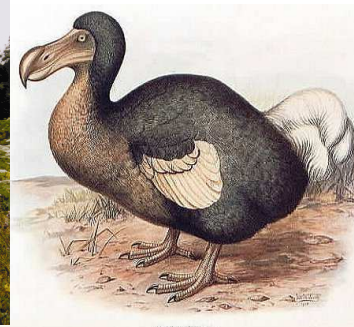

Ochrana přírody: úvod, historie oboru

(semestrální přednáška)

Dipl.-Biol. Jiří Schlaghamerský, Ph.D.
Ústav botaniky a zoologie PŘF MU

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Vymezení ochrany přírody

- Ochrana přírody jako idea a činnost
- Vymezení pojmu příroda
  - Jsou člověk a jeho výtvořiny součástí přírody?
  - Je kulturní krajina součástí přírody?
  - Je rozdíl mezi biosférou a přírodou?
- Rozdíl oproti ochraně životního prostředí
  - Etická rovina ochrany přírody - právo na existenci
  - Odklon od antropocentrismu
  - ale také ochrana estetických hodnot (lidská perspektiva)

J. Schlaghamerský: Ochrana přírody – vymezení předmětu

- Živá a neživá příroda
  - Ochrana biodiversity (rozmanitosti **živé** přírody)
  - Ochrana krajiny (příroda?)
  - Ochrana geomorfologických prvků, geologických jevů a nalezišť (vč. paleontologických), atd.

J. Schläghamerský: Ochrana přírody – vymezení předmětu

Co to je příroda?

Přírodu kterého období chceme chránit?

Netknutá příroda versus kulturní krajina

Pralesy, rašeliniště, bažiny, nespoutané toky

versus

louky, pastviny, vřesoviště, suché trávníky ...

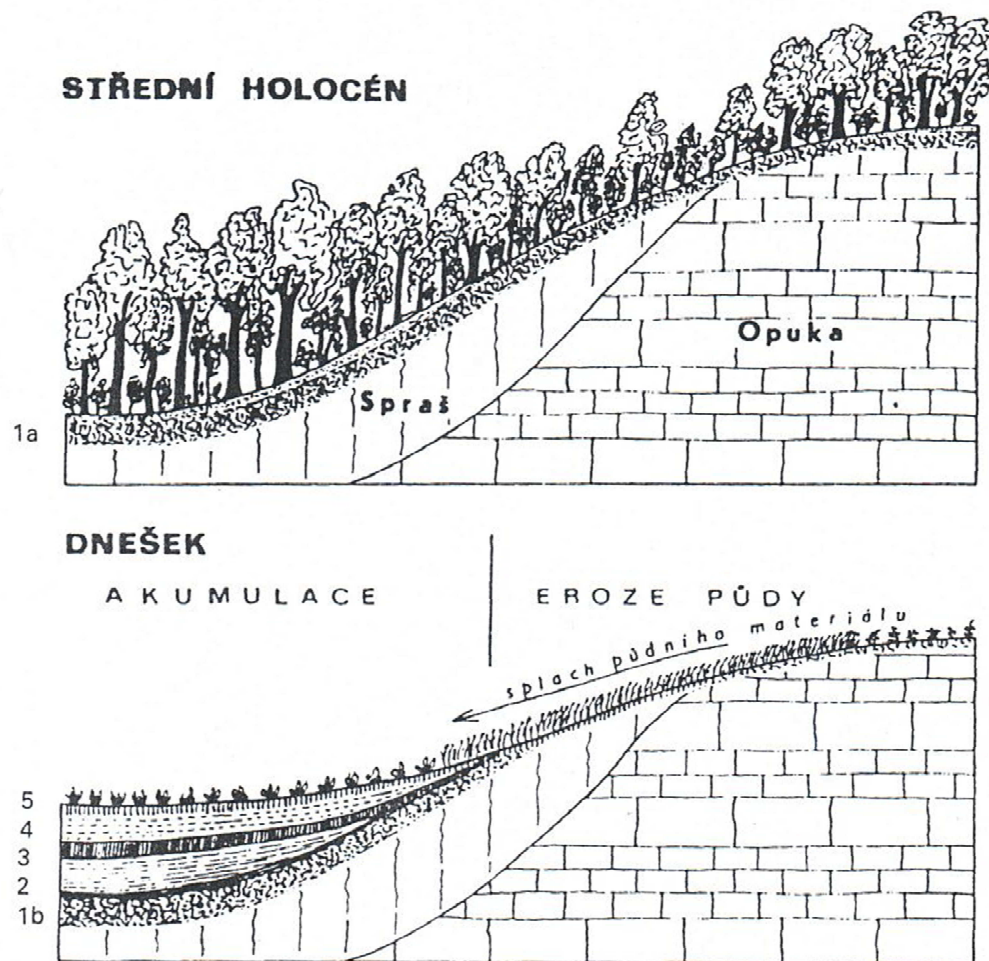
... jako svědectví historických způsobů hospodaření v krajině, zdroj biodiversity

Zdroj: Míchal (1992): Ekologická stabilita, Veronica pro MŽP ČR, Brno

Přehled vývoje přírody a lidské kultury ve střední Evropě v průběhu polednové doby (holocénu) podle Ložka (1984, cit. Kudrna a kol. 1988).

ABSOLUTNÍ STÁŘÍ	Běžné dělení	Nově navržené dělení	VÝVOJ BIOCENÓZ (Vegetační zóny střední Evropy)	Lidské kultury	OBDOBÍ
1000	SUBATLANTIK	SUBRECENT	VZNIK SOUČASNÉ KULTURNÍ KRAJINY STŘEDOVĚKÉ ODLESNĚNÍ	SLOVANÉ STĚHOVÁNÍ NÁRODŮ	MLADŠÍ
0		SUBATLANTIK	HLAVNÍ ROZMACH BUKOJEDLOVÝCH LESŮ	ŘÍM LATĚN HALSTAT	
-1000	SUBBOREÁL	SUBBOREÁL	INTENSIVNÍ ODLESNĚNÍ — PASTVA	DOBA BRONZOVÁ	STŘEDNÍ
-2000		EPIATLANTIK	POSTUPNÉ ŠÍŘENÍ BUKU, JEDLE A POZDĚJÍ HABRU NA ÚKOR SMÍŠENÝCH DOUBRAV I SMĚČIN	ENEOLIT DOBA PŘEVÁŘENÍ PŘÍRODY ČLOVĚKEM	
-3000	ATLANTIK	ATLANTIK	HLAVNÍ ROZMACH SMÍŠENÝCH DOUBRAV NA HORÁCH SMRČINY	NEOLIT	HOLOCÉN
-4000				MEZOLIT	
-5000	BOREÁL	BOREÁL	NÁSTUP SMÍŠENÝCH DOUBRAV ŠÍŘENÍ SMRČKY	POČÁTEK BUKU, JEDLE	STARŠÍ
-6000				MEZOLIT	
-7000	PREBOREÁL	PREBOREÁL	SVĚTLÉ TAJGY BOROVICE, BRÍZA	POSTUPUJÍCÍ ODLESNĚNÍ	PLEISTOCÉN
-8000	MLADÝ DRYAS	MLADÝ DRYAS	ŘÍDKÁ TAJGA CHLADNÁ STEP	MEZOLIT	
-9000	ALLERÖD	ALLERÖD	ZALESNĚNÍ OJEDINĚLE NÁROČNÉ DŘEVINY	NEOLIT	POZDNÍ GLACIÁL
-10000	STARÝ DRYAS	STARÝ DRYAS	PŘEVLÁDÁ CHLADNÁ STEP	PALEOLIT MAGDALENIEN	

J. Schlaghamerský: Ochrana přírody – vymezení předmětu

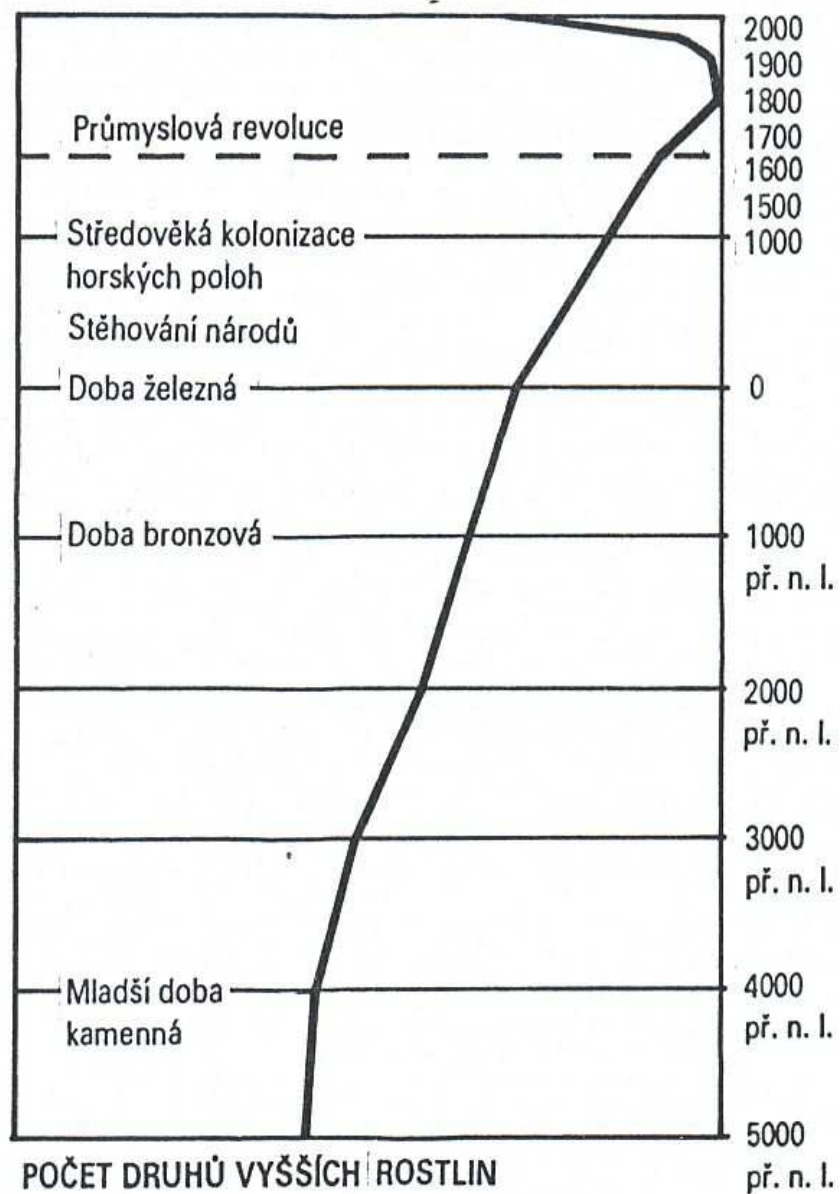
Obr. 12 Příklad vývoje ekotopů pod vlivem antropogenní eroze ve středním a mladém holocénu podle Ložka (1977):

- 1a – odvápněná ilimerizovaná hnědozem pod smíšenou doubravou ve středním holocénu
- 1b – zbytek téže půdy s druhotně vytvořeným humózním horizontem, překrytý mladšími splachy
- 2 – starší silnější humózní, méně vápnité splachy
- 3 – druhotná karbonátová černozem
- 4 – mladší slabě humózní a silněji vápnité splachy
- 5 – druhotná iniciální černozem na splacích, přecházející na opukovém substrátu do mělké pararendziny

Zdroj: Míchal (1992): Ekologická stabilita, Veronica pro MŽP ČR, Brno

J. Schlaghamerský: Ochrana přírody – vymezení předmětu

Schéma vývoje druhového bohatství vyšších rostlin ve střední Evropě.

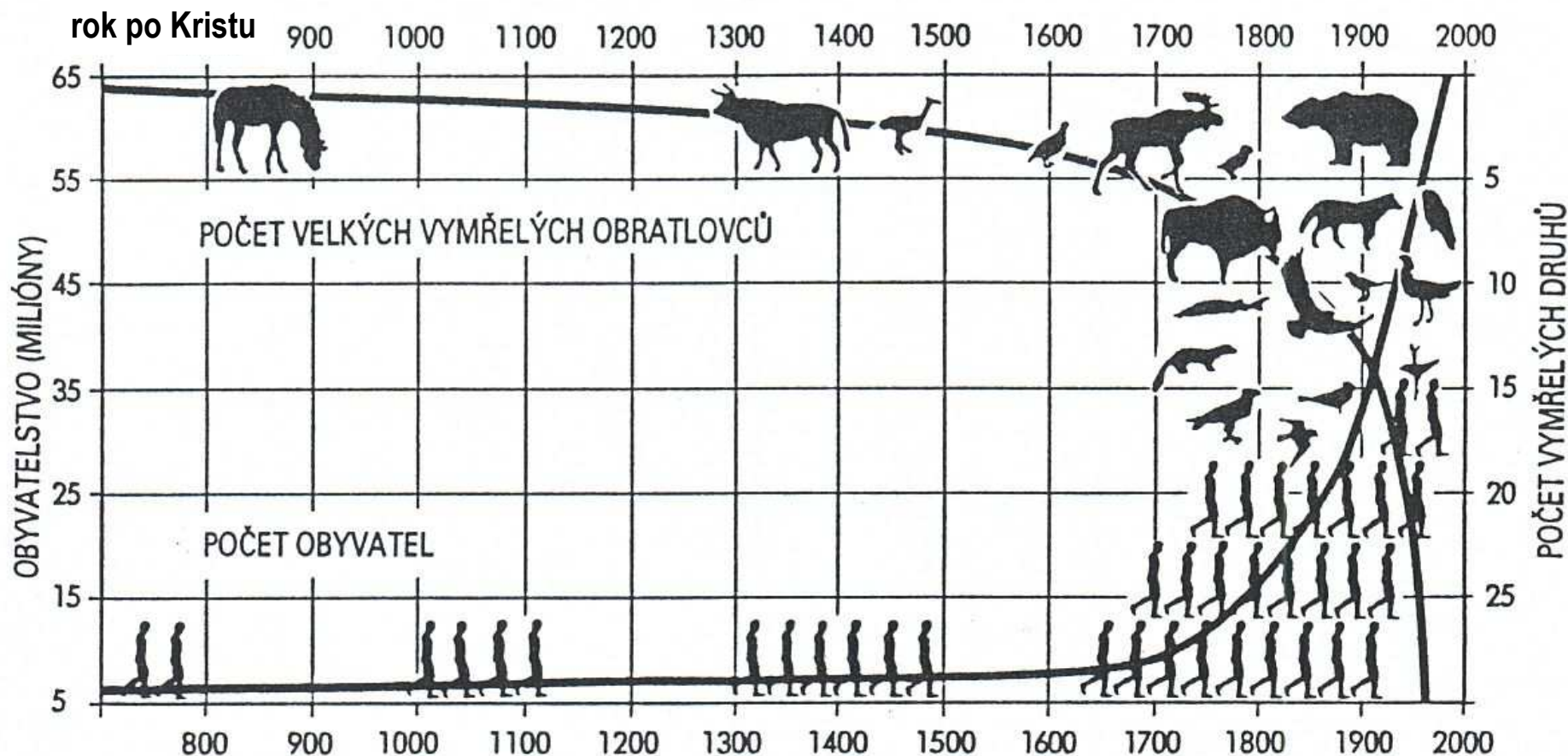

Pozor: Posledních 500 let je na svislé ose převýšeno!

Zdroj: Míchal (1992): Ekologická stabilita, Veronica pro MŽP ČR, Brno

J. Schlaghamerský: Ochrana přírody – vymezení předmětu

Vymírání velkých obratlovců ve srovnání s růstem lidské populace ve střední Evropě (na příkladu území bývalého západního Německa) od roku 700 n. l.

Přímá kausální závislost?!

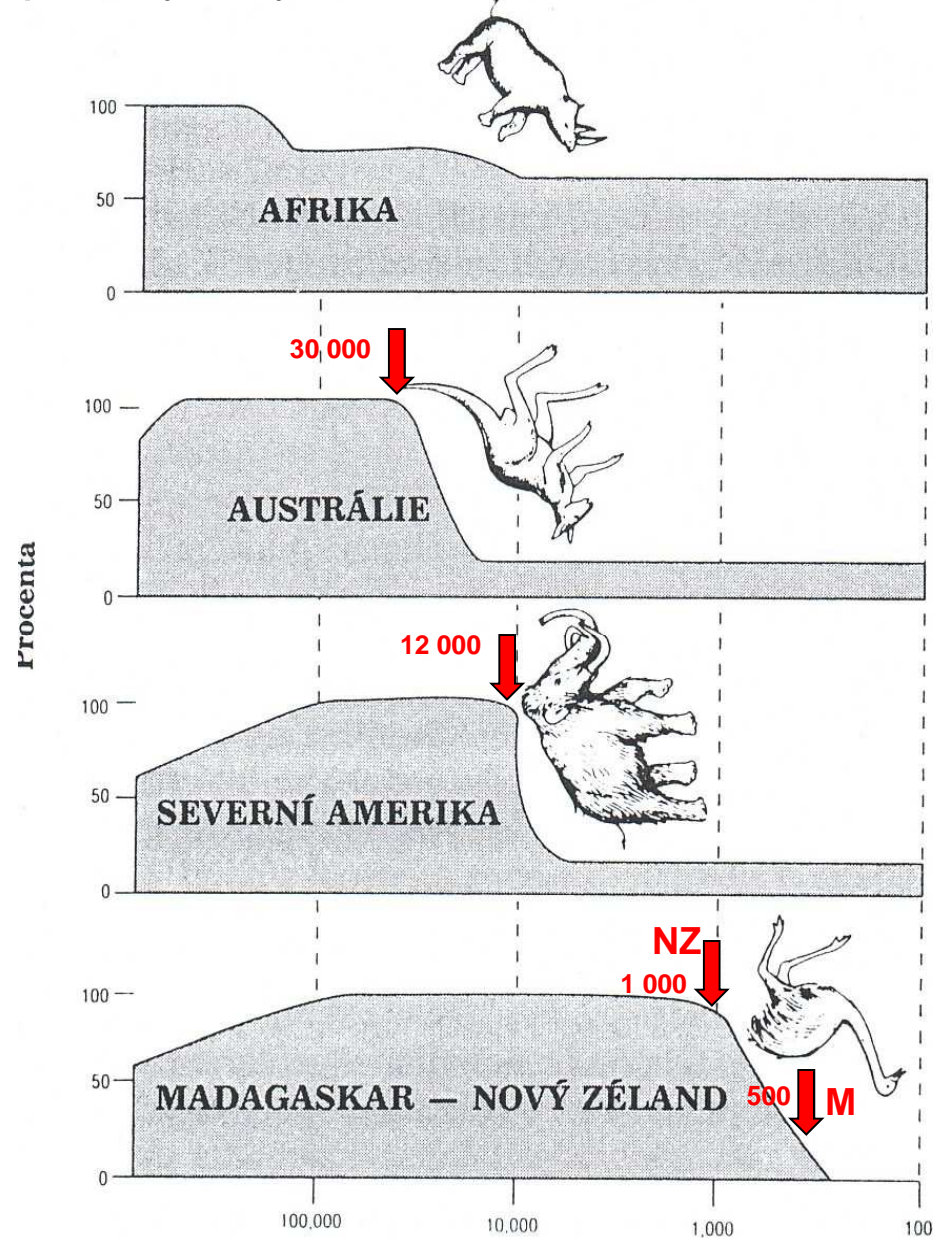
Zdroj: Míchal (1992): Ekologická stabilita, Veronica pro MŽP ČR, Brno (Erz 1983 ex Kaule 1986)

J. Schlaghamerský: Ochrana přírody – vymezení předmětu

Vymírání druhů
megafauny (velcí
savci a ptáci - nelétaví)

- jedná se o vyhubení po
příchodu člověka?

Červené šipky a čísla
značí předpokládanou
dobu příchodu prvních lidí
na kontinent/ostrov

Co je ochranářská biologie ? (1)

- **Conservation biology**
biologie ochrany přírody = ochranářská biologie
- **Multidisciplinární obor**
  - populační biologie (genetika, ekologie)
  - biogeografie
  - biologie lovné zvěře, myslivost
  - rybářství
  - lesnictví
  - a další...

Co je ochranářská biologie ? (2)

- „Vznik“ oboru kolem r. 1980
  - 1st International Conference on Conservation Biology - 1978, San Diego, USA (M.E. SOULÉ)
  - Society of Conservation Biology - 1985, USA
  - časopis Conservation Biology - 1987, USA
  - rychlý rozvoj oboru v USA a dalších zemích (hlavně anglického jazykového okruhu), přijetí do studijních plánů velkého počtu severoamerických universit
  - průnik do Evropy (výzkum na vysokých školách; překlad učebnic, např. 1995 – Německo, 2001 - Česko)

Co je ochranářská biologie ? (3)

- Cíle

- porozumět vlivu člověka na živou přírodu (druhy, společenstva, ekosystémy)
- vyvinout praktické přístupy a postupy k ochraně a obnově biodiversity (populací, společenstev, ...)

- Metody

- aplikace a kombinace poznatků z různých relevantních oborů
- výzkum přímo zaměřený na řešení konkrétních otázek

Osnova 2014

- 1) - Úvod: vymezení předmětu, osnova přednášky, literatura
- Vývoj ovlivňování přírody člověkem: od lokálního měřítka po globální (16. 9.)
- 2) Historie ochrany přírody (23. 9.)
- 3) Ohrožení druhů lovem (sběrem, tj. přímým pronásledováním člověkem, udržitelné využívání divokých populací) (30. 9.)
- 4) Ohrožení přírody introdukcí nepůvodních druhů (predátorů, konkurentů; invazní druhy,...) (7. 10.)
- 5) Ohrožení přírody fragmentací a destrukcí biotopů (okrajový efekt; ostrovní ekologie; důsledky pro koncepci chráněných území; ekologická kontinuita a konektivita) (14. 10.)
- 6) Pokračování z minula (21. 10.)
- 7) Znečištění životního prostředí: acidifikace, eutrofizace, znečištění vod vč. moří (ropné havárie...) (4. 11.)

J. Schlaghamerský: Ochrana přírody – osnova

- 7) Pokračování z minula: ...globální klimatické změny - oteplování (11.11.)
- 8) Co je biodiversita? (biologická diversita, její hodnota a míra ohrožení) (18.11.)
- 9) Využití populační biologie v ochraně přírody (druhová ochrana: minimální životaschopná populace; metapopulace; základy populační ekologie a genetiky; minimální dynamické území; analýza životaschopnosti populace) (25. 11.)
- 10) Reintrodukce druhů do volné přírody (ochrana druhů in situ / ex situ: podpůrná opatření; záchranné chovy, reintrodukce; příklady reintrodukovaných druhů) (2. 12.)
- 11) Nástroje ochrany přírody (metody zjišťování stavu a sledování vývoje populací a společenstev vč. posouzení z hlediska ochrany přírody: inventarizace, monitoring, mapování, červené seznamy) (9. 12.)
- 12) Legislativa k ochraně přírody (mezinárodní úmluvy, instituce a programy ochrany přírody, biosférické rezervace, legislativa EU a ČR, obsah a členění českého zákona o ochraně přírody a krajiny...) (16. 12.)

J. Schlaghamerský: Ochrana přírody – osnova

Zakončení zkouškou:

Vzhledem k velkému počtu zapsaných studentů se bude v případě řádných termínů (předpokládám max. dva) jednat o písemnou zkoušku!

Pokud budou vypsány termíny výhradně opravné, bude se jednat o zkoušku ústní (nesejde-li se příliš mnoho „zájemců“).

Ochrana přírody – literatura

Richard B. PRIMACK, Pavel KINDLMANN a Jana JERSÁKOVÁ:

Biologické principy ochrany přírody, Portál, Praha,

(1. vydání: 2001. ISBN 80-7178-552-0), 2. vydání: 2011, ISBN 978-80-7367-595-0

Vícero výtisků je k dispozici v ústřední knihovně PŘF (1. vydání) a v knihovně ÚBZ (2. vydání)

Filip KOLÁŘ et al.: ***Ochrana přírody z pohledu biologa***, Dokořán, Praha, 2012,

ISBN 978-80-7363-414-8 (nebo také BALÁŽ et al. 2010:

http://www.biologickaolympiada.cz/files/brozura10_web.pdf)

David STORCH a Stanislav MIHULKA:

Úvod do současné ekologie, Portál, Praha, 2000. ISBN 80-7178-462-1

Igor MÍCHAL: ***Ekologická stabilita***,

Veronica a Min. životního prostředí ČR, 1992.

Edward O. WILSON: ***Rozmanitost života***,

Nakladatelství Lidové noviny, Praha, 1995, ISBN 80-7106-113-1

Michael BEGON, John L. HARPER a Colin R. TOWNSEND:

Ekologie - jedinci, populace a společenstva,

Vydavatelství univerzity Palackého, Olomouc, 1997. ISBN 80-7067-695-7

Ochrana přírody - literatura / odkazy

Časopisy:

- ***Ochrana přírody*** - časopis státní ochrany přírody, Agentura ochrany přírody a krajiny ČR
- ***Veronica*** - časopis ochránců přírody, Regionální sdružení ČSOP Brno

Internet:

www.mzp.cz – MŽP ČR

www.nature.cz = www.ochranaprirody.cz – Agentura ochrany přírody a krajiny ČR

http://ec.europa.eu/environment/index_cs.htm – EU

www.csop.cz - Český svaz ochránců přírody

www.panda.org – World Wide Fund for Nature

www.iucnredlist.org – červené seznamy IUCN (a odkazy na další stránky IUCN)

Historie ochrany přírody (1)

- **4 vývojová období / 4 rozměry**
  - Činnost jednotlivců (šlechticů, mecenášů, vzdělavců)
  - Činnost dobrovolných (občanských) spolků
  - Činnost státu - státní ochrana přírody
  - Mezinárodní spolupráce (mezi státy, institucemi, nevládními organizacemi; vznik mezinárodních institucí a organizací)

Historie ochrany přírody (2)

- Činnost jednotlivců (šlechticů, mecenášů, vzdělavců)
  - ochrana přírodních výtvorů, území, druhů
  - ochrana statická (vyloučení zásahů)
  - např. pralesní rezervace v již. Čechách
- Činnost dobrovolných (občanských) spolků
  - rozšíření zájmu existujících spolků na ochranu přírody (přírodovědné, vlastivědné, turistické, alpinistické spolky)
  - propagace myšlenky na veřejnosti
  - získávání peněz na vykupování ohrožených území apod.

Historie ochrany přírody (3)

- Činnost státu - státní ochrana přírody
  - uzákonění ochrany přírody
  - vyhlášení státem chráněných území
  - ustavení státních institucí k ochraně přírody
- Mezinárodní spolupráce
  - mezinárodní dohody (úmluvy, konvence atd.)
  - mezinárodní instituce ochrany přírody
  - mezinárodní konference s tematikou ochrany přírody
  - spolky s mezinárodní působností (nevládní organizace)

J. Schlaghamerský: Ochrana přírody – historie oboru

Začátky ochrany přírody a životního prostředí v datech (1)

- 2700 př. n. l. Nařízení na ochranu zbytků lesa – město Ur (Irák)
4. stol. př. n. l. Platón propaguje obnovu lesů na pahorcích v Attice (Řecko)
3. stol. př. n. l. Zákonná ustanovení krále Ašóky na ochranu zvířat (divokých i domácích) a lesa před vypalováním, první „rezervace“ (Indie)
- cca 1079 Vilém I. Dobyvatel prohlašuje New Forest za královskou loveckou oboru (Anglie)
- od 12. stol. Vyhlásování ochranných lesů (Švýcarsko)
- 1210 Čingischán nařizuje ochranu jelenů, kozorožců a divokých oslů (Mongolsko)
- 1289 a 1309 Nařízení o ochraně norimberského lesa císaře Rudofa Habsburského a Jindřicha (Heinrich) VII (Německo)
- 1324 Rheingauer Landrecht - ochrana drobného ptactva v Porýní (Německo)
- 1335 Zákon města Curych na ochranu drobného ptactva (Švýcarsko)
- 1344-5 Nařízení snížení stavů skotu a koz z důvodů ochrany lesa (Dubrovnická republika)
- 1355 Pokus Karla IV. o prosazení zákoníku Majestas Carolina obsahujícího přísná opatření na ochranu královských lesů (České země)

J. Schlaghamerský: Ochrana přírody – historie oboru

Začátky ochrany přírody a životního prostředí v datech (2)

- 1411
  - **Zákaz kácení stromů** na určitých místech (Dubrovnická republika)
  - Usnesení městské rady Kolína n. Rýnem **o ochraně živočichů** (Německo)
  - Nařízení krále Zikmunda **o ochraně kežmarských lesů** v Tatrách (Uhry: Slovensko)

- 1423 Nařízení krále Zikmunda **o ochraně lesů a tisu** a částečné **ochraně zvířete**, zejména lovné (Uhry)

- 1436 Dekrét krále Zikmunda o **ochraně lovné zvířete** v královských lesích (Uhry)

- 1449 Mimořádný bratislavský sněm omezuje právo lovu z důvodu **ochrany vzácného ptactva** (Uhry)

- 1450, 1468, 1475 Nařízení Benátské republiky **o ochraně lesů** v Istrii (Itálie - Chorvatsko)

- 1480 V Norimberku vychází spis Hanse Foltze o léčivých teplých vodách, v němž je doporučena **ochrana pramenů** a jejich okolí (Německo)

- 1488 Starosta Curychu Waldmann neúspěšně prosazuje zákon **zakazující kácení mladých stromů a odlesňování** (Švýcarsko)

- 1504 Král Vladislav II. **zakazuje zákonem lov a chytání ptactva sedláky** (České země)

Začátky ochrany přírody a životního prostředí v datech (3)

- 1514 Verböczyho zákoník "Tripartitium" pojednává také o **ochraně lesů** před poškozováním pastýři apod. (Uhry)
- 1538 Král Zikmund III Starý nařizuje, aby upytlačení zubra bylo trestáno smrtí (Polsko)
- 1541 Zřízení lovecké obory v Bělověžském pralesu (Bielowieza, Polsko)
- 1542 **Zákaz lovu a nařízení o ochraně kamzíků** v kantonu Glarus (Švýcarsko)
- 1565 Příkaz krále Maximiliána uherským důlním městům o vydání lesního řádu zabezpečujícího **ochranu lesů a jejich živočichů** (Rakousko-Uhersko)
- 1569 **Zákaz odstřelu veškeré zvěře** v kantonu Glarus pod trestem vězení a pokutou 50 zlatých (Švýcarsko)
- 1576 Nařízení o **ochraně lesa** města Haagu (Nizozemí)
- 1595, 1597 Nařízení krále Zikmunda III o **ochraně zubrů, resp. zvěře**, Bělověžského pralesa (Polsko)

J. Schlaghamerský: Ochrana přírody – historie oboru

Historie ochrany přírody v datech (1)

- 1807 První použití termínu "**monument de la nature**" (Alexander v. Humboldt, Prusko / Francie)
- 1832 **První chráněná území** (Arkansas, USA)
- 1835 Zákon o **ochraně rybníků**
- 1836 Pruská vláda odkupuje území, které zabránila těžbě
- 1838 - **Ochrana pralesů na** **á voda (hrabě**
- **J.A. Languev**
- Vyhlášení **ochrany g** města
Neuenburg /
- 1841 Zřízení **prvního vědec** sen u Kodaně (DK)
- 1846 **Záchrana význačného** ál Ludvík I. Bavorský)
- 1852 Ochrana **geologického** (Německo)
- 1853 **První přírodní rezerva** eau u Paříže (F)
- „réserve artistique“

Alexander von Humboldt

J. Schlaghamerský: Ochrana přírody – historie oboru

Historie ochrany přírody v datech (1)

- 1807 První použití termínu "**monument de la nature**" (Alexander v. Humboldt, Prusko / Francie)
- 1832 **První chráněná území**: ochrana 4 území **s horkými prameny** (Arkansas, USA)
- 1835 Zákon o **ochraně rybích trdlišť** v Rusku
- 1836 Pruská vláda odkupuje část kopce Drachenfels v Porýní aby zabránila těžbě

- 1852 Ochrana **geologického výtvaru Teufelsmauer** v pohoří Harz (Německo)
- 1853 **První přírodní rezervace chráněná zákonem**: les Fontainebleau u Paříže (F)
- „réserve artistique“

J. Schlaghamerský: Ochrana přírody – historie oboru Historie ochrany přírody v datech (1)

- 1807 První použití termínu "**monument de la nature**" (Alexander v. Humboldt, Prusko / Francie)
- 1832 **První chráněná území**: ochrana 4 území **s horkými prameny** (Arkansas, USA)
- 1835 Zákon o **ochraně rybích trdlišť** v Rusku
- 1836 Pruská vláda odkupuje část kopce Drachenfels v Porýní aby zabránila těžbě
- 1838 - **Ochrana pralesů na Novohradsku: Žofínský prales a Hojná voda** (hrabě J. F. A. Buquoy, Čechy)

J. Schlaghamerský: Ochrana přírody – historie oboru
Historie ochrany přírody v datech (1)

- 1807 První použití termínu "**monument de la nature**" (Alexander v. Humboldt, Prusko / Francie)
- 1832 **První chráněná území**: ochrana 4 území **s horkými prameny** (Arkansas, USA)
- 1835 Zákon o **ochraně rybích trdlišť** v Rusku
- 1836 Pruská vláda odkupuje část kopce Drachenfels v Porýní aby zabránila těžbě
- 1838 - **Ochrana pralesů na Novohradsku: Žofínský prales a Hojná voda (hrabě J. F. A. Buquoy, Čechy)**
- Vyhlášení **ochrany geologického přírodního výtvoru** radou města Neuenburg / Neuchatel (Švýcarsko)
- 1841 Zřízení **prvního vědeckého chráněného území**: Gammelmosen u Kodaně (DK)
- 1846 **Záchrana význačného starého dubu** v Horním Bavorsku (král Ludvík I. Bavorský)
- 1852 Ochrana **geologického výtvoru Teufelsmauer** v pohoří Harz (Německo)
- 1853 První přírodní rezervace chráněná zákonem**: les Fontainebleau u Paříže (F)
- 1858 **Zřízená rezervace Boubínský prales na Šumavě (Jan kníže Schwarzenberg, Čechy)**

Teufelsmauer (Harz)

Boubínský prales

- 1846 **Záchrana významného starého dubu** v Horním Bavorsku (král Ludvík I. Bavorský)
- 1852 Ochrana **geologického výtvaru Teufelsmauer** v pohoří Harz (Německo)
- 1853 První přírodní rezervace chráněná zákonem**: les Fontainebleau u Paříže (F)
- „réserve artistique“
- 1858 **Zřízená rezervace Boubínský prales** na Šumavě (Jan kníže Schwarzenberg, Čechy)

J. Schlaghamerský: Ochrana přírody – historie oboru Historie ochrany přírody v datech (2)

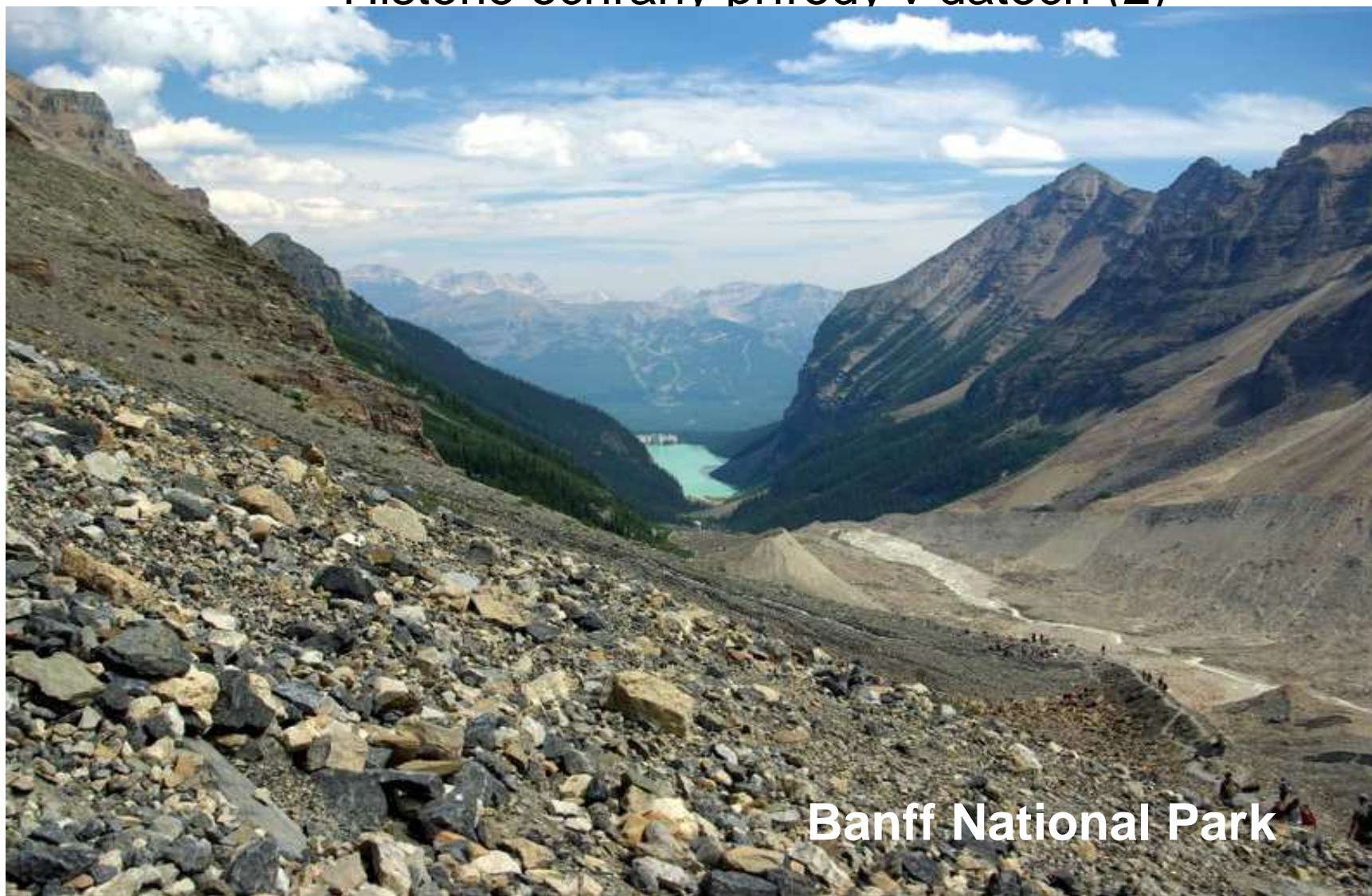
- 1859 Knížka F. Douchy "Ochrana stromů" (České země)
- 1864 Počátek ochrany sekvojí v Kalifornii (USA)
- 1870 - Zemský zákon na ochranu ptactva (Čechy)
- První přírodní rezervace ve Švýcarsku: Greaux-du-Van (Jurský klub)
- 1872 **Zřízení prvního národní park na světě: Yellowstone National Park (USA)**
- 1875 V Německu založen svaz pro ochranu ptactva (Deutscher Verein zum Schutz der Vogelwelt)

J. Schlaghamerský: Ochrana přírody – historie oboru
Historie ochrany přírody v datech (2)

- 1859 Knížka F. Douchy "Ochrana stromů" (České země)
- 1864 Počátek ochrany sekvojí v Kalifornii (USA)
- 1870 - Zemský zákon na ochranu ptactva (Čechy)
- První přírodní rezervace ve Švýcarsku: Greaux-du-Van (Jurský klub)
- 1872 Zřízení prvního národní park na světě: Yellowstone National Park (USA)
- 1875 V Německu založen svaz pro ochranu ptactva (Deutscher Verein zum Schutz der Vogelwelt)
- 1876 V Mexiku zřízen pouštní národní park Los Leones
- 1876 Kongresu USA byl předložen první návrh zákona na ochranu lesů
- 1879 Ustanovení o ochranných lesích v uherském lesním zákoně (Uhry - Slovensko)
- 1883 Uherský lesní zákon na ochranu lovné zvěře a zpěvného ptactva
- 1885 Zřízení první národní park v Kanadě: Banff Nat. Park (jako Banff Hot Springs Reserve)
- 1886 Zřízení dalších dvou národních parků v Kanadě: Yoho, Glacier

J. Schlaghamerský: Ochrana přírody – historie oboru
Historie ochrany přírody v datech (2)

- 1885 Zřízení první národní park v Kanadě: Banff Nat. Park (jako Banff Hot Springs Reserve)
- 1886 Zřízení dalších dvou národních parků v Kanadě: Yoho, Glacier

J. Schlaghamerský: Ochrana přírody – historie oboru

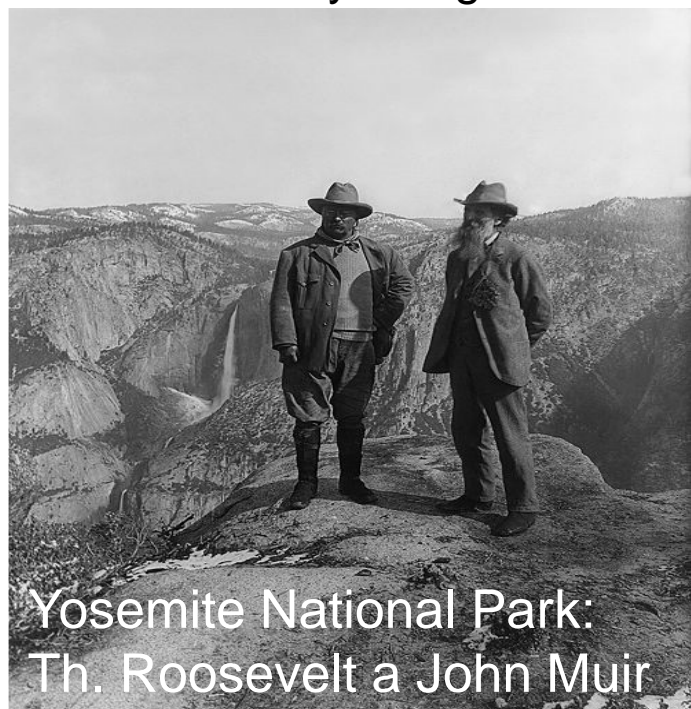
Historie ochrany přírody v datech (3)

- 1887 V Německu vydán **říšský zákon na ochranu ptactva**
- 1889 Ve Velké Británii založena Královská **společnost pro ochranu ptactva** (Royal Society for the Protection of Birds)
- 1890 Zřízení národních parků v pohoří Sierra Nevada: Yosemite, Sequoia, General Grant National Park (Kalifornie, USA)
- 1891 - Zřízení národ. parku Belair v Austrálii
- V USA přijat zákon o lesních rezervacích a dvě zřízeny (ve státech Wyoming a Colorado)
- 1894 Zřízení národ. parku Tongariro na Novém Zélandu (proces započat 1886/87)
- 1895 - Mezinárodní konference o **ochraně ptactva** v Paříži
- Založení "The National Trust for Places of Historic Interest and Natural Beauty" ve Velké Británii
- **Ochrana "Panské skály", "Vrkoče" a "Pekla" v severních Čechách (zajištěna "Exkursionsclubem")**
- W. Wetekamp, poslanec pruské sněmovny požaduje organizovanou státní péči o ochranu přírody
- 1898 Zřízena **první rezervace v Africe**: Sabie Game Reserve (Jihoafrická republika) (původně jako „Government Wildlife Park, později, po rozšíření Krüger National Park)

J. Schlaghamerský: Ochrana přírody – historie oboru

Historie ochrany přírody v datech (3)

- 1887 V Německu vydán **říšský zákon na ochranu ptactva**
- 1889 Ve Velké Británii založena Královská **společnost pro ochranu ptactva** (Royal Society for the Protection of Birds)
- 1890 Zřízení národních parků v pohoří Sierra Nevada: Yosemite, Sequoia, General Grant National Park (Kalifornie, USA)
- 1891 - Zřízení národ. parku Belair v Austrálii
- V USA přijat zákon o lesních rezervacích a dvě zřízeny (ve státech Wyoming a Colorado)

J. Schlaghamerský: Ochrana přírody – historie oboru
Historie ochrany přírody v datech (3)

- 1894 Zřízení národ. parku Tongariro na Novém Zélandu (proces započat 1886/87)
- 1895
- Mezinárodní konference o ochraně ptactva v Paříži
  - Založení "The National Trust for Places of Historic Interest and Natural Beauty" ve Velké Británii
  - Ochrana "Panské skály", "Vrkoče" a "Pekla" v severních Čechách (zajištěna "Exkursionsclubem")
  - W. Wetekamp, poslanec pruské sněmovny požaduje organizovanou státní péči o ochranu přírody
- 1898 Zřízena první rezervace v Africe: Sabie Game Reserve (Jihoafrická republika) (původně jako „Government Wildlife Park, později, po rozšíření Krüger National Park)

J. Schlaghamerský: Ochrana přírody – historie oboru

Vrkoč

Panská skála

- 1895 - Ochrana "Panské skály", "Vrkoče" a "Pekla" v severních Čechách (zajištěna "Exkursionsclubem")
- W. Wetekamp, poslanec pruské sněmovny požaduje organizovanou státní péči o ochranu přírody
- 1898 Zřízena **první rezervace v Africe**: Sabie Game Reserve (Jihoafrická republika)
(původně jako Government Wildlife Park, později, po rozšíření Krüger National Park)

J. Schlaghamerský: Ochrana přírody – historie oboru

Historie ochrany přírody v datech (4)

- 1899 V Německu založen **svaz pro ochranu ptactva** "Bund für Vogelschutz" (později Deutscher Bund für Vogelschutz, dnes Naturschutzbund)
- 1900 V USA vydán **zákon na ochranu ptactva a savců**
- 1901 - **Návrh poslance G. Nowaka ve vídeňské poslanecké sněmovně na vydání zákona o péči o přírodní památky**
- Ve Francii založen spolek pro ochranu krajiny "Société pour la Protection des Paysages"
- 1904 - V Praze založen "Svaz spolků pro okrašlování a ochranu domoviny"
- Zřízeno první chráněné území v Krkonoších (Strmá stráň / Gehänge v Labském dole - hrabě Harrach)
- Vydáno první nařízení na ochranu krkonošské květeny
- **První vydání pamětního spisu "Naturdenkmäler" (teorie a návrh organizace ochrany přírody v Prusku) Hugem W. Conwentzem**
- V Německu založen svaz pro ochranu domoviny "Bund Heimatschutz"
- 1905 V Nizozemsku založen spolek pro ochranu přírody "Vereniging tot Behoud van Natuurmonumenten in Nederland"
- 1906 **V Prusku založena "Staatliche Stelle für Naturdenkmalpflege" - státní orgán pro ochranu přírody**

Historie ochrany přírody v datech

Hugo Wilhelm Conwentz
1855-1922
Prusko, Německo

Významné publikace k ochraně přírody:

Die Gefährdung der Naturdenkmäler und Vorschläge zu ihrer Erhaltung. Denkschrift, dem Herrn Minister der geistlichen, Unterrichts- und Medizinal-Angelegenheiten überreicht, Berlin 1904

Merkbuch für Naturdenkmalpflege und verwandte Bestrebungen, Berlin 1918

Vedl od r. 1906 první státní úřad pro ochranu přírody - *Staatliche Stelle für Naturdenkmalspflege* – od r. 1910 jako jeho jmenovaný ředitel.

1913 přednášky v Praze a Brně.

J. Schlaghamerský: Ochrana přírody – historie oboru

Historie ochrany přírody v datech (5)

1907 Vyhlášení první přírodní rezervace v sev. Německu – Plagefenn u Chorina

J. Schlaghamerský: Ochrana přírody – historie oboru

Historie ochrany přírody v datech (5)

1907 Vyhlášení první přírodní rezervace v sev. Německu – Plagefenn u Chorina

1908, 1911 V českém zemském sněmu předložen návrh osnovy zákona na ochranu přírodních a krajinných památek (poslanec Jeřábek)

1909 - Na Moravě vydán zákon o ochraně zemědělsky užitečného ptactva
- Založen "Schweizerischer Bund für Naturschutz"
- Ve Švédsku vydán zákon na ochranu přírody, zřízeno 9 národních parků (prvních v Evropě): Gotska Sandön, Garphyttan, Ängsö, Hamra, Sonfjället, Abisko, Pieljekaise, Stora Sjöfället a Sarek

J. Schlaghamerský: Ochrana přírody – historie oboru

Historie ochrany přírody v datech (5)

- 1907 Vyhlášení první přírodní rezervace v sev. Německu – Plagefenn u Chorina
- 1908, 1911 V českém zemském sněmu předložen návrh osnovy zákona na ochranu přírodních a krajinných památek (poslanec Jeřábek)
- 1909 - Na Moravě vydán zákon o ochraně zemědělsky užitečného ptactva
- Založen "Schweizerischer Bund für Naturschutz"
- Ve Švédsku vydán zákon na ochranu přírody, zřízeno 9 národních parků (prvních v Evropě): Gotska Sandön, Garphyttan, Ängsö, Hamra, Sonfjället, Abisko, Pieljekaise, Stora Sjöfjället a Sarek
- 1910 V Dánsku založen ochranářský spolek "Danmarks Naturfredningsforening"
- 1912 Ve Velké Británii založena "Society for the Promotion of Nature Reserves"
- 1913 Mezinárod. konference o ochraně přírody v Bernu (CH)
- 1914 Zřízen Švýcarský národní park (první v Alpách)
- 1916 V USA zřízen "National Park Service" - odborná správa národních parků
- 1918 V Československu úředně organizovaná památková péče a ochrana přírody v rámci Ministerstva školství a národní osvěty

J. Schlaghamerský: Ochrana přírody – historie oboru
Historie ochrany přírody v datech (5)

- 1913 Mezinárod. konference o ochraně přírody v Bernu (CH)
- 1914 Zřízení Švýcarský národní park (první v Alpách)
- 1916 V USA zřízen "National Park Service" - odborná správa národních parků
- 1918 V Československu úředně organizovaná památková péče a ochrana přírody v rámci Ministerstva školství a národní osvěty

J. Schlaghamerský: Ochrana přírody – historie oboru

Historie ochrany přírody v datech (6)

- 1922
- R. Maximovič se stává referentem pro ochranu přírody v památkové péči (Min. školství a národní osvěty, ČSR)
  - J. V. Stejskal předložil návrh zákona na ochranu přírodních památek v ČSR

Rudolf Maximovič (1881-1963)
České země, ČSR

J. Schlaghamerský: Ochrana přírody – historie oboru

Historie ochrany přírody v datech (7)

1922 Zřízení národního parku Gran Paradiso v Itálii

Gran Paradiso

Historie ochrany přírody v datech (7)

1922 Zřízení národního parku Gran Paradiso v Itálii

1926 Zřízení Krügerova národního parku v Jižní Africe

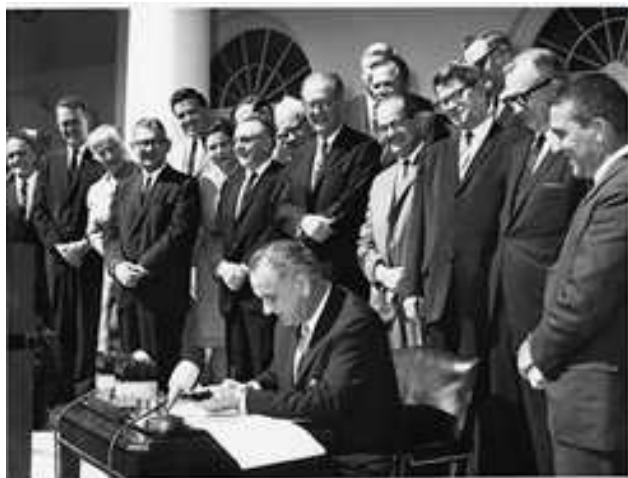
Kruger National Park

J. Schlaghamerský: Ochrana přírody – historie oboru

Historie ochrany přírody v datech (7)

- 1922 Zřízení národního parku Gran Paradiso v Itálii
- 1926 Zřízení Krügerova národního parku v Jižní Africe
- 1956 Přijetí prvního zákona na ochranu přírody (40/1956 Sb.) v ČSR
- 1964 Přijetí zákona na ochranu divočiny („The Wilderness Act“) v USA

“A wilderness, in contrast with those areas where man and his own works dominate the landscape, is hereby recognized as an area where the earth and community of life are untrammelled by man, where man himself is a visitor who does not remain.”

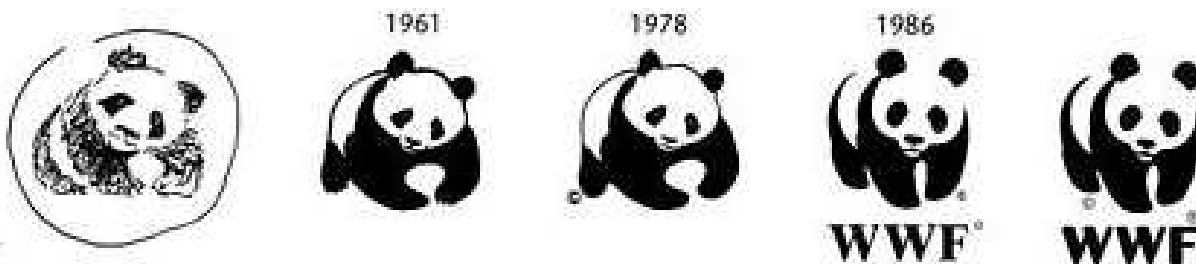

Začátky mezinárodní ochrany přírody v datech (1)

- 1901 mezinárodní konvence o ochraně užitečného ptactva
- 1913(?) založena "Poradní komise pro mezinárodní ochranu přírody" (Paul Sarasin, Basilej, CH)
- 1913 mezinárodní konference o ochraně přírody (Bern, CH)
- 1923 mezinárodní konference o ochraně přírody (Paříž, F)
- 1930 založen "Americký výbor pro mezinárodní ochranu divoké přírody" (USA)
- 1931 mezinárodní konference o ochraně přírody (Paříž, F)
- 1935 založen "Mezinárodní úřad pro ochranu přírody", sídlo: Basilej (CH)
- 1946 mezinárodní konference o ochraně přírody (Basilej, CH)
- 1947 mezinárodní konference o ochraně přírody (Brunnen, CH)
- 1948 mezinárodní konference o ochraně přírody (Fontainebleau u Paříže, F):
založena "**Mezinárodní unie pro ochranu přírody**" (UIPN / IUPN) při UNESCO,
sídlo: Gland, CH.

Začátky mezinárodní ochrany přírody v datech (2)

- 1955 mezinárodní konference o ochraně přírody (Edinburgh, GB):
název IUPN změněn na UICN / IUCN
- Union internationale pour la Conservation de la Nature et de ses Ressources
  - International Union for the Conservation of Nature and Natural Resources ("Mezinárodní unie pro ochranu přírody a přírodních zdrojů")
  - od r. 1990 do března 2008 působila pod názvem "The World Conservation Union – IUCN“
- 1961 Manifest z Morges: založen **"Světový fond pro ochranu divokých zvířat" (World Wildlife Fund)**, sídlo: Morges, CH - od r. 1979 Gland, CH.
- 1986 Přejmenování World Wildlife Fund na **"World Wide Fund for Nature" (WWF)**
– **Světový fond na ochranu přírody** (v USA a Kanadě dále pod starým názvem)

Vývoj loga WWF od náčrtku Geralda Watersona a první verze Sira Petera Scotta po dnešní podobu

Budova vedení IUCN v Glandu, Švýcarsko